

Αριθμητικά

Αριθμητικά είναι οι λέξεις που **φανερώνουν αριθμούς**. Χρησιμοποιούμε τα αριθμητικά για να δείξουμε **ποσότητα, σειρά, από πόσα μέρη αποτελείται κάτι, πόσες φορές μεγαλύτερο** είναι κάτι από κάτι άλλο, **μονάδες που αποτελούν ένα σύνολο**.

Δες τα παρακάτω παραδείγματα:

1. – Νίκο, αγόρασε **δέκα** εισιτήρια για το λεωφορείο.
2. Στο Μαραθώνιο βγήκε **δέκατος** στη σειρά.
3. Το δέκαθλο είναι ένα **δεκαπλό** άθλημα, αποτελείται δηλαδή από **δέκα** αθλήματα.
4. Οι φόροι που πληρώνω είναι **δεκαπλάσιοι**, είναι δηλαδή **δέκα** φορές περισσότεροι από αυτούς που πλήρωνα πριν από μερικά χρόνια.
5. – Πόσα εισιτήρια είπες; Καμιά **δεκαριά** φτάνουν;
– Ναι, μια **δεκάδα** είναι αρκετά.

Στα παραπάνω παραδείγματα οι λέξεις: **δέκα, δεκαριά / δεκάδα, δέκατος, δεκαπλό, δεκαπλάσιος** αναφέρονται στον αριθμό **10**, γι' αυτό και λέγονται **αριθμητικά**.

Υπάρχουν πέντε κατηγορίες αριθμητικών:

1. **Απόλυτα** (δηλώνουν **ποσότητα**), π.χ. ένα, δύο, τρία...δέκα...
2. **Τακτικά** (δηλώνουν **σειρά**), π.χ. πρώτος, δεύτερος, τρίτος... δέκατος...
3. **Πολλαπλασιαστικά** (δηλώνουν **από πόσα μέρη αποτελείται** κάτι), π.χ. απλό, διπλό, τριπλό... δεκαπλό...
4. **Αναλογικά** (δηλώνουν **πόσες φορές μεγαλύτερο** είναι από κάτι άλλο), π.χ. διπλάσιο, τριπλάσιο... δεκαπλάσιο...
5. **Περιληπτικά** (δηλώνουν **μονάδες που αποτελούν ένα σύνολο**), π.χ. δυάδα, τριάδα... δεκάδα/δεκαριά...

Τα αριθμητικά μπορεί να είναι **επίθετα** ή **ουσιαστικά**

Αριθμητικά επίθετα είναι: Τα **απόλυτα**, τα **τακτικά**, τα **πολλαπλασιαστικά** και τα **αναλογικά** αριθμητικά.

Αριθμητικά ουσιαστικά είναι τα **περιληπτικά** αριθμητικά .

Τι να θυμάμαι όταν γράφω

- Τα απόλυτα αριθμητικά **μέχρι το είκοσι** γράφονται ως **μία λέξη**: δεκαέξι, δεκαεφτά. Από το **είκοσι ένα** και πάνω γράφονται ως **ξεχωριστές λέξεις**: δεκαεφτά αλλά σαράντα οκτώ, τέσσερις χιλιάδες πεντακόσια ενενήντα εννέα.
- Τα τακτικά αριθμητικά από το **δέκατος τρίτος και μετά** γράφονται ως **ξεχωριστές λέξεις**: δέκατος τρίτος, εικοστός πέμπτος.
- Γράφονται με δύο **-νν-** το **εννέα/εννιά** και όσα αριθμητικά παράγονται από αυτό και **περιέχουν ολόκληρη τη λέξη εννέα/εννιά** (εννιακόσιοι, εννιαπλάσιος αλλά ενενήντα, ένατος, εννηκοστός).
- Τα σύνθετα αριθμητικά που έχουν **δεύτερο συνθετικό** τη λέξη **μισός** γράφονται με **-ι**.

Δεν ακολουθούν τον κανόνα και **γράφονται με -η** όσα έχουν **πρώτο συνθετικό** το αρσενικό **ένας** και το θηλυκό **μία**: ενάμισι ευρώ, δύομισι κιλά, τεσερισήμισι ώρες, εφτάμισι τόνοι, αλλά **μιάμιση** ώρα, **ενάμισης** τόνος.

Ασκήσεις στα αριθμητικά

1) Συμπλήρωσε το κενό γράφοντας ολογράφως το τακτικό αριθμητικό που αντιστοιχεί στον αριθμό της παρένθεσης:

α. Στον αγώνα δρόμου 100 μέτρων αγοριών (1) ήρθε ο Γιώργος, (2) ο Τάσος, (3) ο Αλέξης και..... (8) ο Πάνος.

β. Μένω στον.....(9) όροφο μιας πολυκατοικίας.

γ. Ο Νοέμβρης είναι ο (11) μήνας του χρόνου και ο Δεκέμβρης ο(12).

δ. Το δώρο των Χριστουγέννων που παίρνουν οι υπάλληλοι λέγεται και (13) μισθός.

ε. Κυκλοφόρησε ήδη το (40) τεύχος του περιοδικού για τα ζώα και γνωρίζει μεγάλη επιτυχία όπως και το (39) τεύχος.

στ. Ήδη την (1) μέρα διάβασα ως την (90) σελίδα αυτού του καταπληκτικού βιβλίου.

2) Γράψε τα απόλυτα αριθμητικά του κειμένου στην πρώτη στήλη και τα τακτικά στη δεύτερη:

Ο παππούς μου στο χωριό έχει τρεις σκύλους και δύο προβατάκια. Κάθε δεύτερο μήνα πηγαίνω στο χωριό να δω τον παππού μου, που είναι εβδομήντα χρονών, και τη γιαγιά μου, που είναι εξήντα εννέα. Την προηγούμενη φορά, καθώς επιστρέφαμε από το χωριό, μας χάλασε το αυτοκίνητο στο εκατοστό εξηκοστό έβδομο χιλιόμετρο της εθνικής οδού Αθηνών-Πατρών.

Απόλυτα	Τακτικά

3) Συμπλήρωσε τα κενά με το σωστό τύπο αριθμητικού.

1. Βρισκόμαστε στο _____ (4) λεπτό του _____ (2) ημίχρονου και το αποτέλεσμα είναι _____ (2) - _____ (1) υπέρ της Ελλάδας.

2. Ο Γιώργος θα διαβάσει την _____ (4) άσκηση και η Ελένη την άσκηση _____ (6).

3. Παρακαλώ, θα ήθελα ένα _____ (2) ελληνικό καφέ.

Τα αριθμητικά

4. Περίμενα στη σειρά _____ (4) ώρες.
5. Θα πρέπει να αγοράσουμε μια _____ (6) μαχαίρια.
6. Ποιος βγήκε _____ (1) στον αγώνα;
7. Να περάσει η πρώτη _____ (4) μαθητών.
8. Το _____ (3) του _____ (2) είναι το _____ (6).
9. Πήρε _____ (3) δόση από το φάρμακο.
10. Ποιος μπόρεσε να λύσει το _____ (3) πρόβλημα;

4) Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τα αριθμητικά που αντιστοιχούν στους αριθμούς των παρενθέσεων:

Πολλαπλασιαστικά

- α. Αυτός ο καθρέφτης τα δείχνει όλα (2).
- β. Να βγάλεις.....(5) κλειδιά για να έχουμε όλοι.
- γ. Έχει τα(3) μου χρόνια.
- δ. Πεινούσα τόσο, που έφαγα.....(2) μερίδα.

Αναλογικά

- α. Οι φετινές εισπράξεις από τα κάλαντα ήταν.....(2) από τις περσινές.
- β. Φέτος επισκέφτηκαν τον τόπο μας.....(4) τουρίστες από πέρυσι.
- γ. Το σπίτι μου είναι σχεδόν.....(3) από το δικό του.

Απαντήσεις

- α. Στον αγώνα δρόμου 100 μέτρων αγοριών **πρώτος** (1) ήρθε ο Γιώργος, **δεύτερος** (2) ο Τάσος, **τρίτος** (3) ο Αλέξης και **όγδοος** (8) ο Πάνος.
- β. Μένω στον **ένατο** (9) όροφο μιας πολυκατοικίας.
- γ. Ο Νοέμβρης είναι ο **ενδέκατος** (11) μήνας του χρόνου και ο Δεκέμβρης ο **δωδέκατος** (12).
- δ. Το δώρο των Χριστουγέννων που παίρνουν οι υπάλληλοι λέγεται και **δέκατος τρίτος** (13) μισθός.
- ε. Κυκλοφόρησε ήδη το **τεσσαρακοστό** (40) τεύχος του περιοδικού για τα ζώα και γνωρίζει μεγάλη επιτυχία όπως και το **τριακοστό ένατο** (39) τεύχος.
- στ. Ήδη την **πρώτη** (1) μέρα διάβασα ως την **ενενηκοστή** (90) σελίδα αυτού του καταπληκτικού βιβλίου.

Απόλυτα	Τακτικά
τρεις δύο εβδομήντα εξήντα εννέα	δεύτερο μήνα εκατοστό εξηκοστό έβδομο χιλιόμετρο

1. Βρισκόμαστε στο **τέταρτο** λεπτό του **δεύτερου** ημίχρονου και το αποτέλεσμα είναι **δύο - ένα** υπέρ της Ελλάδας.
2. Ο Γιώργος θα διαβάσει την **τέταρτη** άσκηση και η Ελένη την άσκηση **έξι**.
3. Παρακαλώ, θα ήθελα ένα **διπλό** ελληνικό καφέ.
4. Περίμενα στη σειρά **τέσσερις** ώρες.
5. Θα πρέπει να αγοράσουμε μια **εξάδα** μαχαίρια.
6. Ποιος βγήκε **πρώτος** στον αγώνα;
7. Να περάσει η πρώτη **τετράδα** μαθητών.
8. Το **τριπλάσιο** του **τρία** είναι το **έξι**.
9. Πήρε **τριπλή** δόση από το φάρμακο.
10. Ποιος μπόρεσε να λύσει το **τρίτο** πρόβλημα;

Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τα αριθμητικά που αντιστοιχούν στους αριθμούς των παρενθέσεων:

Πολλαπλασιαστικά

- α. Αυτός ο καθρέφτης τα δείχνει όλα **διπλά** (2).
- β. Να βγάλεις **πενταπλά** (5) κλειδιά για να έχουμε όλοι.
- γ. Έχει τα **τριπλά** (3) μου χρόνια.
- δ. Πεινούσα τόσο, που έφαγα **διπλή** (2) μερίδα.

Αναλογικά

- α. Οι φετινές εισπράξεις από τα κάλαντα ήταν **διπλάσιες** (2) από τις περσινές.
- β. Φέτος επισκέφτηκαν τον τόπο μας **τετραπλάσιοι** (4) τουρίστες από πέρυσι.
- γ. Το σπίτι μου είναι σχεδόν **τριπλάσιο** (3) από το δικό του.